

Cicadeconcerten

Vorig jaar stond deze informatie ook al in het artikel over de natuur in augustus. Dit jaar had het eigenlijk ook al in juli gepubliceerd kunnen worden. Dankzij de regenbuien in de maand juni en juli zijn deze insecten namelijk vroegtijdig uit de grond gekropen. En dat is te horen op verschillende plekken op Bándariba en Bándabou. De harde tijrpemde geluiden die uit de mondi komen en tot oorverdovende proporties uitgroeien. We volgen de diertjes die deze geluiden produceren al meer dan 18 jaar jaarlijks en merken behoorlijk variaties per jaar in de periode waarop deze concerten aan gaan. Vanuit het verleden weten we dat de cicaden, die dit geluid produceren, normaliter rond eind september/begin oktober als larve uit de grond kruipen om hun transformatie te voltooien en als volwassen cicade aan een korte voortplanting-extravaganza te beginnen die slechts enkele weken duurt. Dat is ook de reden waarom het geluid van deze dieren in de volksmond vaak in verband wordt gebracht met de start van de regentijd. De laatste 12 jaar is het echter anders gegaan met deze dieren, waarbij ze ruim voor oktober al aan de tijrp gingen en in sommige jaren van mei tot en met augustus te horen waren, in plaats van geconcentreerd in een korte periode. Het voortplantingssucces van de dieren zal hierdoor waarschijnlijk niet zeer groot zijn geweest, simpelweg omdat de mannetjes en de vrouwtjes elkaar niet zo makkelijk vonden. Wat de verandering teweegbrengt is gissen, al is er wereldwijd consensus in de wetenschappelijke wereld dat alleen al subtiele veranderingen in het klimaat al genoeg kunnen zijn om het seksleven van insecten danig in de war te brengen.

De cicaden horen bij de familie van de *Cicadidae*, relatief grote insecten die behoren tot de luide insecten van de wereld. Bepaalde soorten kunnen geluidsniveaus halen van maar liefst 120 dB! Het is niet aan te raden om deze artiesten van dichtbij te beluisteren, want onze oren zijn niet bestand tegen zo'n geluidsniveau. In de praktijk zijn deze insecten moeilijk te lokaliseren, omdat het geluid van een heel andere richting lijkt te komen dan waar het dier zit. Het zijn trouwens alleen de mannen die zo'n herrie maken, omdat dat hun manier is om hun superioriteit te bewijzen ter keuze van de dames.

Het geluid, dat zeer krachtig is maar moeilijk te traceren, wordt geproduceerd door platen die tymbalen genoemd worden, aan de zijkanen van het abdomen van het insect. De tymbalen hebben een complexe geribbelde vorm en zitten vast aan sterke spieren. De spieren vervormen de platen, en verslappen dan snel, waardoor een klik-klakgeluid wordt geproduceerd dat veel weg heeft van het geluid dat de de klik-klak speelgoedjes maakten die een enkeling zich wellicht herinnert uit zijn of haar jeugd. Dit proces wordt snel achter elkaar herhaald, en dit produceert het bekende vrouwtjes-aantrekkende geluid. Om zo veel mogelijk op te vallen bij de kieskeurige vrouwtjes rekt het mannetje zijn holle abdomen uit die zo als een klankkast en geluidsversterker gaat dienen.

Sommige soorten in andere landen houden zich aan een vast tijdstip (zoals bijvoorbeeld in Suriname waar de concerten starten rond zes uur in de namiddag). Je kunt duidelijk de partituur volgen die toegepast wordt gedurende zo'n uitvoering. Allereerst zal een enkel mannetje wat terughoudend zijn intentie kenbaar maken dat hij deel wenst te worden van de muzikale competitie. Dan zullen diverse andere hem volgen om uiteindelijk te culminereren in een oorverdovende finale.

Nadat een vrouwtje haar keuze heeft gemaakt en bevrucht is, zal ze haar eieren aan een takje bevestigen. Nadat deze zijn uitgekomen vallen de larven, die nimfen worden genoemd, op de grond en graven zichzelf in. Daar zullen ze een aantal jaren verblijven (tot zelfs 17 jaar in het geval van bepaalde Noord-Amerikaanse soorten), terwijl ze leven van de sappen die ze uit plantenwortels zuigen. Uiteindelijk zullen ze tevoorschijn komen en vervellen tot een vliegende volwassen. Op de foto's het velletje van een verpopte cicade en het zij- en vooraanzicht van een volwassen dier.

NATUURDAGBOEK

Curaçao kent ook seizoenen, maar dan in concepten van droge tijd, regentijd en de overgangsperioden hiertussen. Met de afbakening van de door de mens gecreëerde kalendermaanden is er elke maand wel iets bijzonders te ontdekken in de semi-aride ecologie van het eiland. In 2024 schreef ik voor elke maand een 'Natuur in...' artikel met de spotlight op de meest interessante natuurverhalen die iedereen met een beetje interesse zelf kon observeren. Dat was slechts het tipje van de ijsberg. Daarom ook in 2025 een geheel nieuwe serie voor elke maand, met weer totaal andere verhalen. Geniet ervan en ga zelf ook naar buiten om deze verhalen zelf te ervaren!

TEKST EN FOTO'S MICHELLE PORS-DA COSTA GOMEZ

Oranje vruchten van de mata piská (Jacquinia arborea)

De mata piská is een karakteristieke boom in ons landschap, met de altijdgroene bladerkroon van dikke, bijna vlezige bladeren, de donkergrijze rechte stam met relatief weinig vertakkingen. De plant houdt van ziltige omstandigheden en is dan ook veelvuldig

te vinden op de kalkstenen klippen die ons eiland omarmen. Vooral in de droge tijd zie je de plant als een oase van groen in de verder grijze en bruine vegetatie en vooral nu met vruchten. Veel boompjes hebben nog groene vruchten, maar bij verschillende individuen zie je nu de vruchtjes verkleuren naar feloranje. Een feestelijk gezicht. De plant werd in het verleden gebruikt om vissen te vangen. Een deel van de plant, een tak bijvoorbeeld werd afgesneden en in een stuk ondiep water gegooid. Bepaalde stoffen in het hout bedwelmden de aanwezige vissen waardoor deze aan het wateroppervlak gingen drijven en makkelijk te pakken waren.

Katuna (Gossypium hirsutum)

De katoenplant die we kennen als katuna is een plantensoort die inheems is in Mexico en de rest van Midden-Amerika, evenals in Zuid-Amerika en West-Indië. De plant wordt dan ook niet beschreven als geïntroduceerd op ons eiland. De wetenschappelijke naam is *Gossypium hirsutum* en als je de soortnaam opzoekt, zul je zien dat het de soort is die de 'moederplant' is van de meeste cultivars die wereldwijd worden verbouwd vanwege hun grote katoenopbrengst, commercieel gezien. Op Curaçao was de katoenteelt een van de eerste pogingen om succesvol te planten, maar het leverde nooit de benodigde hoeveelheid katoen

op om deze onderneming lucratief te maken. Nu vind je de plant vooral langs wegen of op andere verstoorde plekken waar de oorspronkelijke vegetatie is verwoest. De planten zien er vaak uitgedroogd en moeizaam uit, vooral in het droge seizoen, maar kunnen zelfs onder de meest extreme omstandigheden bloeien met grote, bijna roosachtige of hibiscusachtige, crèmekleurige en soms roze bloemen met een diep bordeauxrood hart. Kolibries, suikerdiefjes en troepialen bezoeken de bloem voor de nectar, maar vaker vind je er allerlei insecten in, waarvan kevers waarschijnlijk de belangrijkste zijn bij kruisbestuiving. De zaaddozen zijn groen en groeien snel. Als ze bruin zijn, barsten ze open en stellen de zaden bloot aan de wind. Elk zaadje is begraven in een dikke laag katoenvezels die de plant produceert en verspreidt zich door de kracht van de wind.

Piep in het struikgewas

De oplettende wandelaar of tuinbezoeker heeft het waarschijnlijk al dikwijls gehoord de afgelopen weken. Een heel hoog zich steeds herhalende 'piee-eep' die diep uit het struikgewas lijkt te komen, telkens van plek wisselt en op een gegeven moment zo repetitief is dat je het bijna niet meer registreert. Grote kans dat je ergens in de tuin of langs het wandelpad het jong van een chuchubi of Caribische spotlijster hebt gehoord (*Mimus gilvus*). Ook deze ouders hebben het maar druk met hun kroost en vooral omdat de jongen van de chuchubi worden gekenmerkt als zogenaamde semi-nestvlieders. Ze blijven maar heel even, een paar dagen in hun 'veilige' nest dat met de stekelige takken van onder andere de wabi is gemaakt. Zodra ze echter wat meer kracht in de poten hebben, gaan ze aan de wandel. Tot grote ergernis en stress van hun ouders. Niet alleen zitten ze nooit op dezelfde plek, vandaar ook het piepje dat hun locatie moet aangeven, het maakt de jonge vogels vaak ook kwetsbaarder omdat ze niet altijd goed de gevaren van de omgeving kennen. Soms zitten ze dan bijvoorbeeld ineens bovenop een struikje te piepen, als makkelijke prooi voor een roofvogel, of zitten ze open en bloot op de grond waarbij ze makkelijk slachtoffer kunnen worden van een kat, hond, of een rat. Pa en ma vliegen zich helemaal radeloos om steeds maar voedsel aan te slepen en de boel in de gaten te houden op mogelijke predatoren. Het dieet van de jongen is heel divers, en bestaat uit zowel vruchten als insecten, kleine reptielen en soms ook ongezonder brood, patat en andere resten van mense-neten.

Online natuurinformatie

Op www.caribbeanfootprint.com delen we wetenschappelijke informatie over de lokale natuur op een publieksvriendelijke manier door middel van korte omschrijvingen, volledige artikelen, foto's, video's, interviews, documentaires, rapportages en publicaties. In een nieuw magazine-achtig jasje met posts in het Nederlands en Engels. Onderwerpen zijn onder andere geologie, ecologie, flora, fauna en milieu.

Voor informatie over vogels op Curaçao, en de lokale natuur in het algemeen kan terecht op twee verschillende websites. Op www.birdwatchingcuracao.com is informatie te vinden over specifiek vogels, met aandacht voor nieuwe waarnemingen, bird monitoring, vogelidentificatie en ook hoe jezelf aan de slag kan met birdwatching.

Mailinglist natuurpublicaties en andere activiteiten

Wie interesse heeft in de ontwikkeling van nieuwe boeken, natuurartikelen en andere publicaties omtrent de natuur van Curaçao, inclusief workshops, cursussen enzovoort kan zich aanmelden voor onze nieuwe mailinglist. Zodra we leuke updates hebben krijgt u vanzelf een mail met alle noodzakelijke informatie op een rij. Wilt u op de mailinglist stuur u dan een mail naar michelle.dacostagomez@gmail.com

Fork-tailed flycatcher (Tyrannus savana)

De vorkstaartvliegenvanger of fork-tailed flycatcher is een opvallende verschijning met zijn soms enorm lange start, en scherp afgetekende zwart-wit-grijze tekening. De vogels-oort komt voor van Argentinië tot en met Mexico en staat vooral voor de zuidelijkere exemplaren bekend als trekvogels die tijdens de winterperiode op het zuidelijk halfrond gaan trekken richting het noorden en dan zelfs zover als Canada gezien kunnen worden. Op Curaçao zijn de dieren al enige tijd te bewonderen en ook in de maand augustus kun je ze dus zien. Soms zittend op een elektriciteitsdraad, of in een struik. Maar altijd nabij een bron van onder andere vliegende insecten zoals bij zoetwatermeren en dammen waar water in staat.

Trupial kachó-nesten

De gele troepiaal heeft het op dit moment behoorlijk druk met het verzorgen van zijn kroost. Op allerlei plekken op het eiland, van het Christoffelpark tot en met het centrum van de stad hangen in hogere bomen de karakteristieke hang-nesten, vaak in groepjes bij elkaar. Soms zijn het oudere nesten die er verdroogd bijhangen, van eerdere broedsels of andere koppels. Als een nest nog niet enorm is uitgedroogd en nog bruikbaar is wordt deze enigszins hersteld en opnieuw gebruikt. Zo niet, maar is de locatie nog wel aantrekkelijk, dan wordt er een nieuw nest naast gebouwd. Op dit moment zitten in de meeste actieve nesten nog kuikens die door beide ouders continu gevoerd worden. Sommige kuikens zijn al zo oud dat ze het nest uit zijn maar nog steeds wel verzorgd worden door hun ouders. Dat is goed te horen. Als mama of papa trupial kachó in de buurt is laat hij of zij een geluidje horen waarna de jongen in het struikgewas actief gaan piepen om de aandacht te trekken en gevoerd te worden.

Semi-palmated plover (Charadrius semipalmatus)

Het begon al zo'n beetje aan het einde van juli, het spotten van de eerste migrerende vogels als aankondiging van de start van de migratietijd van de herfst. Kleine pleviertjes en strandlopers, nog niet in enorme aantallen, maar sommige nog net deels in broedkleed en ook jonge dieren die hun eerste overtocht hebben overleefd. Op bepaalde strandjes aan de noordkant kom je dan soms ook bijzondere groepjes tegen zoals deze groep Amerikaanse bontbekplevieren of semi-palmated plovers op het strand van Boka Patrick. Een totaal van 14 vogels, ongekend veel, duidelijk

in een groepje optrek-kend, wandel-de over het stenen strandje. Heel alert op hun omgeving, en niet echt gediend van pottenkijkers. Deze strandjes zijn ideaal voor deze vogels omdat er tussen het aangespoelde zeewier en andere zeeorganismen, en helaas ook veel plastic, veel insecten zitten en ook nog kleine crustaceën, die dienen als voedsel voor deze vogels. En dat hebben ze nodig na de lange reis die ze hebben afgelegd uit Noord-Amerika op weg naar het zuiden. Niet alle individuen zullen op Curaçao achterblijven en overwinteren. Het merendeel hervat de trektocht richting Zuid-Amerika en gaat soms zo ver als Patagonië. Een enkeling zal overwinteren op Curaçao.

